

מראי מקומות- זכחים מ"א

משא"כ בציבור, שהם רק פמליא וחיל שלו, כשחטאו כנגדו חללו קדושתו.

(ג) **כגון שנתן את הקומץ במחשבה, וכו'.** פרש"י, דרבנן סברי דלא אמרי' כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה, אלא דאינו נחשב פיגול אא"כ אומרה אף בשני, וכל מחשבה דקדשים מוציאה בפה הוא, וכו'. ורבים תמהו, מה ענין זה לכאן, הרי זה שייך ליסודות של מחשבת פיגול, דצריך להיות בדיבור דוקא, אבל מה זה שייך דוקא לסוגיא דכאן. וע' **במנחת אברהם** (עמ' ריז) שהביא בשם הגרי"ז דביאר ע"פ הא דציין **רעק"א** בגלה"ש הסוגיא דב:, דשם אמרי' בפשיטות דכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה, וכאן משמע דמח' הוא. וביאר הגרי"ז שיש חילוק יסודי בין סוגיא דהכא לסוגיא דהתם (וכן בין הכא להסוגיא דשבת דציין רעק"א). שהרי התם, מה דחושב לשמה הוי אופן שעושה המעשה, דעושה המעשה באופן לשמה, וכיון שהתחיל לעשות המעשה באופן לשמה, אמרי' דמעשה זה עדיין נחשב שהוא עושהו לשמה. אבל בפיגול, אין הפוסל מה שעושה המעשה באופן מחשבת חוץ לזמנו, וכו', אלא הביאור הוא דמחשבה עצמה היא הפוסלת. וא"כ, בזה שפיר י"ל דנח' אם אמרי' כל העושה על דעת ראשונה או לא. וזה ה' כוונת רש"י כאן להביא הא דמחשבת פיגול בדיבור דוקא. דבשלמא אם סגי במחשבה (כמו לשמה, דלא כשי' הראשונים דס"ל דגם במחשבת לשמה צריך דיבור), א"כ שפיר י"ל דתלוי בסוגיא דהתם, די"ל דאין המחשבה עצמה פוסלת, אלא דהכל תלוי באופן שהוא עושה המעשה (אף דאי"ז מוכח, דעכ"ז יתכן דהמחשבה פוסלת, אבל עכ"פ יתכן לומר כן). אבל כיון שהאמת הוא דכל מחשבת פיגול הוא בדיבור דוקא, א"כ שוב צריכין לומר דהגדר הוא דהמחשבה עצמה פוסלת, וכיון שכן, ממילא שפיר יש לדון על זה, אם אמרי' דכל העושה על דעת דיבורו הראשונה הוא עושה, דנחשב בדיבור דמעיקרא נמשך גם על מעשה

(א) **אמר מר, חטאתם, אלו שעירי עבודת כוכבים, וכו'.** ע' בחי' הגרי"ז בחקר בהא דאמרי' דשעירי ע"ז הרי הם כמו חטאות הפנימיות, האם הביאור הוא דהוי ממש קרבן פנימי כשאר פנימים, וא"כ שוב אין שייך לחלק בין שעיר ע"ז לשאר פנימים, וממילא לגבי דיניהם הרי הם כשאר פנימים, כיון שהריבוי ששם קרבן אחד הוא, והוי כמו חטאת חלב וחטאת דם, דאף דבאים על ב' עבירות שונות, מ"מ הם נחשבים לשם קרבן א'. ואף דכאן חלוקים הם בקרבנותיהם, מ"מ הא מצינו בהרבה כה"ג דשם א' להם, ומ"מ חלוקים הן בקרבנותיהם. או דלמא, אין הריבוי דשעיר ע"ז שם א' ממש עם שאר קרבנות פנימיים, אלא דאף דקרבן אחר הוא, מ"מ ריבה התורה שיש לו איזה דינים כמו קרבנות פנימיים. והוכיח מסוגיין דבעצם שני קרבנות הם, דאם אי' דשם קרבן א' הוא, א"כ למה לן רבוי מיוחד ליותרת הכבוד ושתי הכליות, כיון דשם א' הוא, ממילא ידעינן דכל הדינים הנוהגים בפר העלם, נוהג ג"כ בשעירי ע"ז. אע"כ צ"ל דשני שמות הם, ולכן צריך רבוי מיוחד לכל דינא שנוהג בפר העלם שינהוג בשעיר עכו"ם.

(ב) **משל למלך בשר ודם שזעם על אוהבו, וכו'.** פרש"י, דאוהבו היינו הציבור, ומיעט סרחונו, דהיינו מיעט בדברים על סרחונו וכפרתו. ויוצא דבמשל זה יש מעליותא לציבור, ולכן ממעט בסרחונם. אבל במשל השני, דאם מיעט המדינה סרחה, אז נתקיים פמליא שלו, וכו', אז הוי לי' גריעותא לצבורא, דכביכול אין כאן קדושה, וכמו שפרש"י אח"ז. וכ' **המהרש"א** דדוחק הוא לפרש כן, ולכן פי' דגם משל ראשון הוא למעליותא של כהן משיח, שהרי הוא אוהבו של מלך, דמשרת ד' הוא, ובו נאמר ואת הקדוש והקריב אליו. וקאמר דמיעט בסרחונו, דהיינו ע"י הא דאמרה תורה שקרבנו מהודר בב' כליות והיותרת, זהו גופא ממעט סרחונו. ובאידך משל נמי, נאמר אצל הכהן משיח פרוכת הקדש, כי מתוך חבתו נשאר בקדושתו,

האם רק הוסיף עוד ציור ששייך בו מחשבה פסולה להוציאה מידי פיגול, ע"ש מה שהק' עוד בסוגיין, ומש"כ באריכות. וע"ע במרומי שדה, דג"כ העיר כן על ר' אשי, וכ' דר' אשי דייק כן ממתני', דלא נקט התנא כמו ברישא, כולן חוץ לזמנו וא' חוץ למקומו, אלא שלא כתיקנן, לכייל גם מחשבת שלא לשמה. אלא דא"כ הדרה קר' על התנא גופי', למה נקט לשון זה לרבות גם מחשבה שלא לשמה, מה הוסיף בזה. וביאר משום דיותר מסתבר דמחשבת חוץ למקומו יוציא ממחשבת פיגול יותר ממחשבת שלא לשמה, דעיקר דין דחוץ למקומו נפקא לן מדכתי' לא יחשב, ועיקר האי קרא בהני תרי מחשבות איירי, חוץ לזמנו וחוץ למקומו. ומשו"ה תנן הכא ברישא דאפי' מחשבת חוץ למקומו אינו מוציא מידי פיגול, ובסיפא תנן דאפי' מחשבת שלא לשמה מוציא מידי פיגול.

שאחריו, או לא. וע"ע בטהרת הקודש ובמרומי שדה במש"כ לפרש דברי רש"י כאן.

(ד) **כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה** - הק' השפת אמת (מנחות טז, ד"ה ובאמת), למה אין שואלין אותו למה מכוון, הרי לכאור' צריך להיות נאמן, כיון דבידו לפגלו. ואם אמרי' דלעולם אומר שהי' כוונתו לפגל, והנדון הוא אם אמרי' דהוי אומדנא דמוכח דהי' כוונתו לפגל, או אם הוי דברים שבלב ואינם דברים, א"כ איך הק' הגמ' שם כל הני קר' למ"ד על העושה על דעת ראשונה הוא עושה, לימא דאמר שלא הי' כוונתו בשני' לפגל. אלא כ' דלכאור' אפי' היכא דאמר דבאמת לא הי' כוונתו בשני' לפגל, מ"מ אמרי' דעל דעת הראשונה הוא עושה, וצ"ב הטעם. וע' באילת השחר כאן דכ' ג"כ דאין הביאור בעל דעת ראשונה הוא עושה דאומדין דעתו דזה הי' בפנימיות מחשבתו, דמחשבה כזו לא מהני לפגל, אלא הביאור הוא דכיון שחשב כן מתחלה ולא נשתנה אצלו דבר שהרי לא חישוב לאפוקי ממחשבה זו, ממילא הדין הוא דנמשך המחשבה על כל מה שממשיך לעשות, דכאילו חשב בהן, אע"פ שבאמת לא חשב כלום (ומדמה זה להא דאמרי' דאף דמצוות צריכות כוונה, הרי אין לך אדם שמחשב בכל הזמן שהתפילין עליו שמקיים מצות תפילין, אלא אמרי' דכיון שכשהניחן חישוב לשם מצוה נמשכת, ממילא מחשבה זו היא לכל משך ההנחה, וכאילו מכיון בכל זמן ההנחה, וכל בכל המצות).

(ה) **הא אמרי רבנן אין מפגלין בחצי מתיר** - יש לעי', למ"ד אין מפגלין בחצי מתיר, האם זה דין בפיגול דוקא, או גם בשאר פסולי מחשבה. וע' במנחת אברהם (עמ' פט) שהביא מהחזון איש, דנקט דמה דאמרי' דאין מפגלין בחצי מתיר, פיגול לאו דוקא, ואף מחשבת שלא לשמה בפסח וחטאת לא מהני בחצי מתיר. ועפ"ז כ' החזון איש דהיכא דמפגל בשחיטה ושוב חשב מחשבת שלא לשמה בחצי מתיר, אי"ז מוציאו מידי פיגול, כיון דמחשבתו לא מהני מן התורה לפוסלו.

(ו) **ר' אשי אמר, שלא לשמו - ע' במנחת אברהם** (עמ' רכא) שהק' דמה מוסיף כאן ר' אשי,